

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra systematické teologie

Marcela Maria Císařová

I. ročník – kombinované studium

obor: Teologie a spiritualita zasvěceného života

**DIECÉZE JAKO OBRAZ TROJICE
A VLASTNÍ SPOLEČENSTVÍ ZASVĚCENÉ PANNY**

Seminární práce

Vyučující: prof. Ctirad Václav Pospíšil, Th. D. OFM

Olomouc 2004

OBSAH

Úvod.....	2
1. Viditelné společenství diecéze	3
1. 1. Diecéze jako Boží lid	3
1. 2. Diecéze jako prostředí	5
1. 3. Diecéze jako hierarchicky uspořádané společenství	6
1. 4. Místo zasvěcené panny v diecézi	7
2. Diecéze jako obraz Trojice.....	9
2. 1. Perichoreze univerzální a partikulární církve – zdroj jednoty	9
2. 2. Perichoreze – zdroj vlastní identity diecézního společenství.....	10
2. 3. Perichoreze jako diecézní spiritualita a základ křesťanského života	11
2. 4. Dogmatická metoda v duchovním životě.....	13
2. 4. 1. Via affirmationis.....	13
2. 4. 2. Via negationis.....	14
2. 4. 3. Via eminentiae.....	14
2. 5. Perichoreze jako charakteristika povolání zasvěcené panny.....	15
Závěr.....	17
Literatura a prameny	18

ÚVOD

Člověk vždy patří do společenství. Počátek existence každého z nás je plodem společenství našich rodičů, do vztahů se rodíme, ve vztazích zrajeme a naplňujeme své lidství. Patříme do společenství rodiny, přátel, občanské společnosti, národa, lidstva... Ani jako křesťané nemůžeme být sami, protože „nikdo nemůže dojít plného rozvinutí své lidské osobnosti v naprosté izolaci od ostatních lidí“,¹ ale jsme skrze víru a křest začleněni do společenství Kristovy církve, která se uskutečňuje v místní církvi.²

Touto církví je diecéze, která jako součást církve univerzální – mystického Těla Kristova (srv. Kol. 1, 18), se svému Mistru a Pánu podobá i perichorezí – vnitřním životem přebývání jednoho v druhém. Tento vnitřní život vzájemného přijímání a vydávání se je pro diecézi zárukou a zdrojem života. Vzájemné pronikání se a vztah otevřenosti mezi univerzální a partikulární církví jsou podmínkou pro to, aby se církev skutečně stávala „lidem sjednoceným působením jednoty Otce i Syna i Ducha Svatého“.³

Těm, kteří tvoří Boží lid diecéze, je stejně tak vzorem, inspirací a pramenem života sama Trojice. A diecéze, pravdivě žijící své poslání od Boha a svůj vztah s ním, je jejím obrazem.⁴ Proto je možné nacházet v životě s Bohem pomoc v pohledu na vnitřní život církve a také v tom, co a jakým způsobem ona o Bohu poznává a jak o něm vypovídá.

K životu v církvi patří i zasvěcený život. Také on má svůj původ a předobraz v trojjediném Bohu,⁵ v němž „být a být s druhým a být pro druhého je jedno a to samé“,⁶ a proto, i když může být prožíván v samotě, zůstává vždy spjat se společenstvím církve,⁷ protože „křesťanem je možno být jedině spolu s druhými“.⁸ Pro ženy žijící ve stavu panen je vlastním společenstvím sama partikulární církev.⁹ Proto se také jejich vnitřní život má opírat

---

¹ POSPÍŠIL, C. V. Cesty k trinitární spiritualitě. *Teologické texty* [Internet] [23.3.2004]. http://www.teologicketexty.cz/issue/2000/4/02_pospasil.xml.

² Srv. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, *List katolickým biskupům o některých aspektech církve pojímané jako communio*. Řím 28. 5. 1992. Čl. 9.

³ II. Vatikánský sněm. Věřoučná konstituce o církvi: *Lumen gentium* (dále jen LG). Čl. 4. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995. 603 s. ISBN 80-7113-089-3. Strany 29-100.

⁴ Srv. POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společenství. *TT*, 1998, č. 4, ss. 119-120.

⁵ Srv. JAN PAVEL II. *Vita consecrata: O zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě*. Posynodální apoštolská adhortace z 25. 3. 1996. 1. vyd. Praha: Zvon, 1996. 139 s. ISBN 80-7113-187-3 (dále jen VC). Čl. 41.

⁶ POSPÍŠIL, C. V. *Tajemství trojjediného Boha*. Vlastní skripta, 86 s. Strana 85.

⁷ Srv. VC, 42.

⁸ POSPÍŠIL, C. V. *Tajemství trojjediného Boha*. Vlastní skripta, 86 s. Strana 85.

⁹ Srv. VC, 42.

o diecézi a být tedy perichoretický, vždyť nemá jiný základ a jiný účel než být s Kristem v církvi a pro církev.¹⁰

1. VIDITELNÉ SPOLEČENSTVÍ DIECÉZE

Uvažujeme-li o partikulární církvi – diecézi, můžeme na ni nahlížet z různých hledisek. Můžeme hovořit o diecézích v rámci určitého státního útvaru nebo církevní provincie a vymezovat tak diecézi pouze geograficky, nebo se můžeme zaměřit na vývoj církevní správy na určitém území a mít tak na mysli hledisko historické. Pokud se zaměříme na určitou aktuálně existující diecézi, objevíme ji jako složitý organismus. Především jako společenství které, ač je viditelné a žije v konkrétních vztazích a konkrétním geografickém prostoru, má své těžiště v tajemství univerzální církve a svůj zdroj v lásce Trojjediného Boha.

Diecéze je charakterizována dvěma základními vztahy – vertikálním, kdy podstata církve sestupující jako dar od Boha¹¹ nachází své konkrétní vyjádření v partikulární církvi a vztahem horizontálním – mezi pokřtěnými. Je tedy ekleziologie diecéze jako společenství zároveň teologií kříže,¹² neboť ukřižovaný Kristus je jejím středem.¹³

1. 1. Diecéze jako Boží lid

Společenství diecéze tvoří určitou měrou všichni lidé. Doslova je „diecéze část Božího lidu, která je svěřena do pastýřské péče biskupovi v součinnosti s kněžstvem tak, že spojena se svým pastýřem a jím skrze evangelium a eucharistii v Duchu Svatém shromážděna, ustavuje místní církev,¹⁴ v níž je skutečně přítomna a působí jedna svatá katolická a apoštolská Kristova církev.“¹⁵ „Část Božího lidu, která vytváří diecézi (...) je zpravidla vymezena určitým územím tak, že zahrnuje všechny věřící, kteří přebývají na tom území.“¹⁶ Je tedy diecéze, ač zahrnující určité území, vždy charakterizována přítomností Božího lidu.

¹⁰ Srv. SCHLOSSER, M. *Alt – aber nicht veraltet: Die Jungfrauenweihe als Weg der Christusnachfolge*. Köln: Ordenskorrespondenz, 1992. 80 s. Strana 66.

¹¹ Srv. POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společenství. *Teologické texty. Časopis pro teologii a službu v církvi* (dále jen *TT*). 1998, č. 4, ss. 119-120. ISSN 0862-6944.

¹² Srv. POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společenství. *TT*, 1998, č. 2, ss. 43-46.

¹³ Srv. Tamtéž.

¹⁴ v latinském originále „Ecclesiam particularem constituat“, protože jak upozorňuje POSPÍŠIL, o užívání pojmu „místní“ a „partikulární“ církev není v církevních dokumentech jasná shoda – budeme nadále diecézi označovat pojmem „partikulární církev“ a termín „místní církev“ ponecháme pro označení církve téže kultury nebo země. (Srv. POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společenství. *TT*, 1998, č. 4, ss. 119-120.)

¹⁵ *Codex iuris canonici. Kodex kanonického práva*. Praha: Zvon, 1994. 812 s. ISBN 80-7113-082-6 (dále jen *CIC*). Kán. 368.

¹⁶ *CIC*, kán. 372 – § 1.

Kdo tvoří tento Boží lid? Nebo lépe, jak vzniká? Vzniká Kristovým povoláním, neboť on „povolal ze Židů i z pohanů lid, který by ne podle těla, nýbrž v Duchu vytvořil jednotu a byl novým Božím lidem. Neboť ti, kteří věří v Krista, kdo se znovu narodili slovem živého Boha (srv. 1 Petr 1, 23), ne z pomíjejícího semene, ne z těla, ale z vody a Ducha Svatého (srv. Jan 3, 5-6), ti nakonec vytvářejí »vyvolený rod, královské kněžstvo, národ svatý, lid Bohu patřící jako vlastnictví (...), který kdysi nebyl jeho lid, teď však je to Boží lid« (1 Petr 2, 9-10).¹⁷ Z toho vyplývá, že ke „katolické jednotě Božího lidu (...) jsou povoláni všichni lidé. Různým způsobem k ní patří anebo jsou k ní zaměřeni jak věřící katolíci, tak ostatní věřící v Krista, tak konečně všichni lidé bez výjimky, kteří jsou Boží milostí povoláni ke spáse“.¹⁸ Plně jsou do církevní společnosti začleněni ti „kdo mají Kristova Ducha a přijímají celé její zřízení a všechny prostředky spásy v ní ustanovené, a v jejím viditelném organismu se spojují s Kristem – který ho řídí prostřednictvím papeže a biskupů – svazky vyznání víry, svátostí, církevního vedení a společenství“.¹⁹ Musíme si tedy stále připomínat, že jsme spojeni i s těmi „kteří jsou pokřtěni a nazývají se křesťany, avšak nevyznávají celou víru nebo nezachovávají jednotu společenství pod vedením Petrova nástupce“.²⁰ Konečně bychom si měli stále znovu uvědomovat, že ke spáse jsou Boží milostí povoláni všichni lidé,²¹ tj. jak ti, jejichž představa o Bohu je zkreslená nebo nedokonalá (jak říká sv. Bonaventura: „pohan může považovat za Boha modlu, protože jeho představa o Bohu je nedostatečná; nevnímá jej jako Nejvyššího a jako Dobro samo, ale pouze jako někoho, kdo může něco, co člověk nemůže“²²), tak ti, kteří existenci Boha naprosto odmítají. Každodenní realita nás učí, že dnešní lidé, spíše než samotného Boha, odmítají falešné představy o něm,²³ neboť jsou hromadnými sdělovacími prostředky záměrně syceni rádoby vědeckými nebo duchovními náhražkami a karikaturami pravé víry.²⁴

Boží lid diecéze (ať konkrétně či potenciálně) tedy tvoří všichni lidé. Zasvěcená panna je jednou z nich. Ničím se neodlišuje – snad kromě důrazného vědomí solidarity a příslušnosti k tomuto Božímu lidu. Jejím vlastním životním prostorem je sama církev a

---

¹⁷ LG, 9.

¹⁸ LG, 13.

¹⁹ *Katechismus katolické církve*. Praha: Zvon, 1995. 649 s. ISBN 80-7113-132-6 (dále jen *KKC*). Čl. 837.

²⁰ LG, 15.

²¹ Srv. LG, 13.

²² SV. BONAVENTURA. *Quaestiones disputatae de mysterio Trinitatis*. q. 1 a. 1 ad 1. 2. 3. Cit.: SCHLOSSER, M. *Bonaventura begeben*. Augsburg: Sankt Ulrich Verlag GmbH, 2000. 174 s. ISBN 3-929246-63-5. Strana 120.

²³ Srv. II. Vatikánský sněm. *Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě: Gaudium et spes* (dále jen *GS*). Čl. 19. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995. 603 s. ISBN 80-7113-089-3. Strany 173-265.

²⁴ Srv. POSPÍŠIL, C. V. *Tajemství trojjediného Boha*. Vlastní skripta, 86 s. Strana 1.

partikulární církev je jejím společenstvím.²⁵ Zasvěcená panna je „součást Božího lidu, k němuž patří a jemuž má pomáhat, aby se stával tím, čím z Božího milosrdenství jest a čím také má být každý pokřtěný – je povolána prorocky a ve vlastní zodpovědnosti představovat a předjímat a tím v naději uskutečňovat, co představuje a předjímá církev s nadějí a ohledem nejen na každého pokřtěného ale na každého jiného člověka“.²⁶

1. 2. Diecéze jako prostředí

Diecéze je „zpravidla vymezena určitým územím“,²⁷ zahrnuje tedy určitý prostor – krajinu, zemi, se vším, co k němu patří. V tomto prostředí nejsme sami, ale sdílíme je se zvířaty divokými i krotkými (srv. Gn 1, 25) čítající v to i hmyz a bakterie a také se zelenými rostlinami všeho druhu (srv. Gn 1, 11-12). Nejde jen o to, že naše fyzické bytí je na přírodě a jejích darech zcela závislé. V řádu přirozenosti sdílíme stejné bytí stvořených tvorů, ač jsme jako lidé byli Bohem povoláni ke zvláštní důstojnosti a země nám byla svěřena (srv. Gn 1, 28). Ve věrnosti tomuto poslání máme soucítit s tvorstvem podrobeným (kvůli našemu hříchu) nicotnosti, protože i jemu zůstala naděje, že bude vysvobozeno z poroby porušení a dosáhne svobody ve slávě Božích dětí. Celé tvorstvo totiž nedočkavě čeká, až se Boží synové zjeví ve slávě (srv. Řím 8, 20-21), máme k němu tedy nejen povinnost správců a hospodářů, ale především povinnost dát se vést Božím Duchem a stávat se Božími syny (srv. Řím 8, 14).

Zvláště v dnešní době a v naší civilizaci charakterizované výrazným rozvojem hospodářství a techniky²⁸ se stává významným pokušením chovat se v Bohem nám svěřeném prostředí spíše jako „dědiční páni ve svém údělu“ (1 Pt 5, 3) než neužiteční služebníci, kteří jen udělali vše, co měli (srv. Lk 17, 9-10). Přestáváme být vděční za konkrétní prostředí, do něhož jsme byli povoláni a přestáváme žasnout nad Božími díly. Zapomínáme, že „katolická církev chápe sebe samu jako svátost společenství Boha, nakolik právě ono formuje společenství věřících sjednocené Duchem Svatým, spodobované se Synem Ježíšem Kristem, a povolane spolu s veškerým tvorstvem ke království Boha Otce“.²⁹ Nechme se k obnově smýšlení povzbudit svatým Bonaventurou:

---

²⁵ Srv. SCHLOSSER, M. *Alt – aber nicht veraltet: Die Jungfrauenweihe als Weg der Christusbefolgung*. Köln: Ordenskorrespondenz, 1992. 80 s. Strana 55.

²⁶ *Vie consacrée* XI/81. In HUOT, D. M. *Die Jungfrauenweihe*. Abtei St. Erentraud-Kellenried. 21 s. Strana 18.

²⁷ *CIC*, kán. 372 – § 1.

²⁸ Srv. GS, 63.

²⁹ KEHL, M. *La Chiesa: Trattato sistematico di ecclesiologia cattolica*. Milano, 1995. Cit.: POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společenství. *TT*, 1998, č. 3, ss. 91-94.

„Ten, kdo není osvícen zářícím leskem tvorů, musí být slepý; kdo po takto hlasitých zvoláních neprocitne, je hluchý; kdo nechválí Boha, ač vidí všechno jím stvořené, je němý; ano, má zatemněnou mysl, kdo ze všech těchto znamení neusuzuje na Původce. Otevři oči a nakloň ucho ducha, otevři své rty a připrav své srdce, ať svého Boha ve všech tvorech vidíš, slyšíš, chválíš a miluješ...“³⁰

1. 3. Diecéze jako hierarchicky uspořádané společenství

Partikulární církev není církví „sama pro sebe“, ale je částí, obrazem a konkretizací organismu univerzální církve. Jako každý organismus proto potřebuje, „má-li obstát ve světě jako viditelná komunita Kristových učedníků, mít naprosto nevyhnutelně pevnou strukturu a tato struktura musí sloužit duchu pravého společenství“.³¹ Pokusy chápat společenství pouze v horizontální rovině jako charakterizované jen vztahy vzájemného přátelství jsou inspirovány naší zkušeností s životem v demokratické společnosti, která své struktury formuje zdola. Tyto představy jsou v rozporu s Ježíšem chtěným uspořádáním církve jako Božího lidu uspořádaného kolem pastýřů.³² Diecéze je část tohoto Božího lidu, která je svěřena do pastýřské péče biskupovi v součinnosti s kněžstvem.³³ Biskup tedy řídí svěřenou místní církev nikoli jako její „vládce“, ale jako zástupce a vyslanec Kristův, a to radou, přesvědčováním a příkladem, ale také autoritou a posvátnou mocí.³⁴ Z tohoto důvodu je jeho poslání službou tomuto společenství, službou tajemství církve. Proto je základním předpokladem výkonu této služby schopnost ve společenství žít, vytvářet je a chránit.³⁵

Nejbližšími spolupracovníky biskupa v hierarchické službě Božímu lidu jsou kněží a jáhnové. Ti mají spolu s ním účast na svátosti kněžství – sacramenti ordinis, nebo jak by bylo lépe překládat, na svátosti uspořádání – řádu církevního společenství.³⁶ Kněží „pod biskupovým vedením posvěcují a řídí sobě svěřenou část Pánova stáde, činí univerzální církev viditelnou tam, kde jsou, a poskytují vydatnou pomoc při budování celého Kristova těla (srv. Ef 4, 12)“.³⁷ Biskup má hledět na kněze jako na syny a přátele; zatímco jej oni

---

³⁰ SV. BONAVENTURA. *Itinerarium mentis in Deum*. I, 15. Cit.: SCHLOSSER, M. *Bonaventura begegnen*. Augsburg: Sankt Ulrich Verlag GmbH, 2000. 174 s. ISBN 3-929246-63-5. Strana 103.

³¹ POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společenství. *TT*, 1998, č. 3, ss. 91-94.

³² Srv. Tamtéž.

³³ Srv. *CIC*, kán 369.

³⁴ Srv. *LG*, 27.

³⁵ Srv. POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společenství. *TT*, 1998, č. 3, ss. 91-94.

³⁶ Srv. Tamtéž.

³⁷ *LG*, 28.

uznávají za svého otce. Kněze spojuje mezi sebou navzájem společné svěcení a poslání důvěrným bratrstvím.³⁸

„Na nižším stupni hierarchie stojí jáhnové, na něž jsou vkládány ruce nikoli ke kněžství, nýbrž ke službě.“³⁹ Věřoučná konstituce o církvi *Lumen gentium* dále říká, že kněží tvoří se svým biskupem jediný kněžský sbor,⁴⁰ ale o jáhnech v této souvislosti mlčí. Ti, ač jsou v určité míře také nositeli svátosti služebného kněžství, k tomuto kněžskému sboru nepatří (?!), ale „slouží Božimu lidu ve společenství s biskupem a jeho kněžským sborem“.⁴¹ Všichni kněží jsou také „svěcením a službou přidružení ke sboru biskupů“⁴² – o jáhnech nic takového řečeno není. Uvedený dokument bohužel neříká nic ani o vztahu diecézního biskupa k jáhnům a naopak, ani o společenství jáhnů mezi sebou navzájem. Omezuje se pouze na vymezení jejich služby.⁴³

Laici – „věřící křesťané mimo členy stavu duchovenského a stavu řeholního“⁴⁴ byli křtem přivtěleni ke Kristu, jsou účastnými Kristova kněžského, prorockého a královského úřadu⁴⁵ a jejich vlastním povoláním je „hledat Boží království tím, že se zabývají časnými věcmi a upravují je podle Boha“.⁴⁶ Jejich místo je ve světě – ve světských povoláních a činnostech. Tam je Bůh volá k tomu, aby plnili své úkoly v duchu evangelia, přispívali k posvěcení světa a příkladem svého života hlásali Krista druhým lidem.⁴⁷

1. 4. Místo zasvěcené panny v diecézi

Zasvěcená panna je laička.⁴⁸ Sdílí životní podmínky obyčejných lidí, často aniž by mohla být přímo identifikována jako zasvěcená osoba.⁴⁹ Její život je do značné míry založen na její vlastní zodpovědnosti. Na jedné straně není spoutána přesnějšími pravidly jako např. řeholnice, na druhé straně postrádá jakoukoli ochranu nebo zajištění kromě toho, co přísluší

---

³⁸ Srv. LG, 28.

³⁹ LG, 29.

⁴⁰ Srv. LG, 28.

⁴¹ LG, 29.

⁴² LG, 28.

⁴³ Srv. LG, 29.

⁴⁴ KKC, 897.

⁴⁵ Srv. KKC, 897.

⁴⁶ LG, 31.

⁴⁷ Srv. LG, 31.

⁴⁸ Řeholníkem je pouze ten, kdo slibem (nebo jiným posvátným závazkem) přijme evangelijní rady čistoty, chudoby a poslušnosti, a to v kanonicky zřízené společnosti – srv. CIC, kán. 573 – § 2.

⁴⁹ Srv. *Lineamenta pro ordo virginum* Ambrosiánské církve. In *Ordo virginum – textobraní VI*. Brno 2002. 52 s. Strana 11.

každému „obyčejnému“ členu církve.⁵⁰ Panenské zasvěcení – *benedictio constitutiva* – panně nepropůjčuje žádný úřad, ani ji neustanovuje k zaměstnanecké službě v církvi.⁵¹

Na druhé straně vstupuje zasvěcená panna svým zasvěcením do zvláštního vztahu se svým biskupem.⁵² On je to, kdo zkoumá pravost jejího povolání, stanovuje způsob a dobu přípravy na zasvěcení, zasvěcení uděluje a jemu také přísluší stanovit, z jakých důvodů a jakým způsobem mají panny žijící ve světě přijmout závazky k životu v trvalém panenství.⁵³ I když vztah poslušnosti k biskupovi a inkardinace do diecéze nejsou u zasvěcené panny natolik právně specifikovány jako u diecézního kněze,⁵⁴ přesto „je samozřejmé, že panny svým stavem Bohu zasvěceného života ve službách diecéze jsou biskupovi povinovány hlubší poslušností než ostatní věřící.“⁵⁵

Hierarchické uspořádání společnosti neslouží k podmanění člověka člověkem, ale k realizaci tajuplné „christokracie“. Biskup nemá být úředníkem, ale opravdovým mužem společnosti jeho otcem i služebníkem. Hierarchické poslání se mezi nositeli hierarchického služby a pokřtěnými realizuje ve vzájemném naslouchání a dialogu, neboť každý je (po vzoru Ježíše Krista) z určitého hlediska Pánem i Služebníkem, a tak se jedná o dvě tváře jedné lásky.⁵⁶ Důsledkem správně chápaného a uplatňovaného hierarchického poslání je jasné definování identity jak pro nositele tohoto poslání, tak i pro laiky. Identita zasvěcené panny není účastí na hierarchii církve nebo na její praktické organizaci. Její místo je v centru tajemství církve, kde má dát dimenzi ženy v církvi správné místo – být nevěstou a matkou.⁵⁷

---

⁵⁰ Srv. SCHLOSSER, M. *Alt – aber nicht veraltet: Die Jungfrauenweihe als Weg der Christusnachfolge*. Köln: Ordenskorrespondenz, 1992. 80 s. Strana 56.

⁵¹ Srv. Empfehlungen der Deutschen Bischofskonferenz in Fulda 23. – 26. 9. 1985.

⁵² Srv. RAFFIN, P. Berufung und Auftrag der virgines consecratae im Lichte des Ordo Consecrationis Virginum. In *Internationale Wallfahrt der „virgines consecratae“ nach Rom – 25. Jahrestag der Wiedereinführung des Ritus*. Roma 1995, ss. 28-34.

⁵³ Srv. SACRA CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO. *Pontificale Romanum: Ordo consecrationis virginum*. Libreria editrice Vaticana, 1978. 65 s. III. 5. c.

⁵⁴ Srv. HOLLANDOVÁ, S. Zasvěcené panny v dnešní církvi. In *Ordo virginum – textobraní III*. 2. vyd. Brno 2000, ss. 1-15.

⁵⁵ HUOT, D. M. *Die Jungfrauenweihe*. Abtei St. Erentraud-Kellenried. 21 s. Strana 19.

⁵⁶ Srv. POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společnosti. *TT*, 1998, č. 3, ss. 91-94.

⁵⁷ Srv. MAYER, A. KARD. Homilie in Santa Maria Maggiore 2. 6. 1995. In *Internationale Wallfahrt der „virgines consecratae“ nach Rom – 25. Jahrestag der Wiedereinführung des Ritus*. Roma, 1995, ss. 51-54.

2. DIECÉZE JAKO OBRAZ TROJICE

V předchozí kapitole jsme se zabývali diecézí jako viditelným společenstvím Božího lidu. Těžiště tohoto společenství však leží v jeho vnitřním obrazu a jeho životnost pramení z Nejsvětější Trojice, neboť: „To, že Trojice, která je jak naprostou jednotou, tak dokonalým řádem svébytných osob, je vzorovým modelem církve, se nevyhnutelně projevuje také v církvi, která je jednak pravou jednotou společenství, sdílení, perichoretického pronikání srdcí (srv. Sk 4, 32), jednak také řádem a strukturou rozličných osob, úloh, úřadů a charismat.“⁵⁸

2. 1. Perichoreze univerzální a partikulární církve – zdroj jednoty

Mohli bychom být v pokušení říci, že jestliže je diecéze společenstvím Božího lidu, zároveň má určitou hierarchickou strukturu a v jejím čele stojí jako první služebník společenství biskup, který ji sjednocuje,⁵⁹ pak má vše potřebné, aby mohla existovat sama v sobě a pro sebe. Že to možné je, toho jsou příkladem východní autokefální církve.⁶⁰ V tomto okamžiku by se ovšem partikulární církve dopouštěla závažné nevěrnosti. Vyzvednutím své soběstačnosti své jednosti by popřela samotného Boha, který „je sice jediný, ale rozhodně není sám“.⁶¹ Taková diecéze by nebyla obrazem trojjediného Boha, poněvadž by v ní chybělo perichoretické vycházení a přebývání jednoho v druhém. Proto nemůže platit tvrzení, „že každá dílčí církev je sama v sobě dokonalý subjekt a všeobecná církev je výsledek vzájemného uznání dílčích církví“.⁶² Pán založil *jedinou* církev (srv. Jn 21, 15-17) a tato „jediná, svatá, katolická a apoštolská církev“⁶³ „rodí dílčí církve jako dcery – v nich se projevuje, je tedy matkou a nikoli výsledkem dílčích církví“.⁶⁴ Každá partikulární církev je zpřítomněním univerzální církve, je jejím vyjádřením v konkrétních místních a kulturních podmínkách. Univerzální církev viditelně neexistuje sama o sobě, ale pouze v církvích partikulárních. Ty zase mají svoji církevní identitu pouze z církve všeobecné a

⁵⁸ POSPÍŠIL, C. V. Trojice a Eucharistie. In *Eucharistie: Mysterium fidei*. Svitavy: Trinitas, 2002, ss. 41-62. ISBN 80-86036-67-7.

⁵⁹ Srv. POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společenství. *TT*, 1998, č. 4, ss. 119-120.

⁶⁰ Srv. Tamtéž.

⁶¹ POSPÍŠIL, C. V. Cesty k trinitární spiritualitě. *TT* [Internet] [23.3.2004].

http://www.teologickertexty.cz/issue/2000/4/02_pospasil.xml

⁶² KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *List katolickým biskupům o některých aspektech církve pojímané jako communio*. Řím 1992, čl. 8.

⁶³ II. Vatikánský sněm. Dekret o pastýřské službě biskupů v církvi: *Christus Dominus*. Čl. 11. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995. 603 s. ISBN 80-7113-089-3. Strany 267-297.

⁶⁴ KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *List katolickým biskupům o některých aspektech církve pojímané jako communio*. Řím 1992, čl. 9

v ní.⁶⁵ Tento vztah je tajemstvím, které ukazuje na Původce. Tak, jako v imanentní Trojici z přebývání Otce v Synu a Syna v Otci vzniká jednota, tak i perichorezí univerzální církve a církví partikulárních vzniká jediná všeobecná církev, která je jedinečným a nedělitelným mystickým Tělem Ježíše Krista.⁶⁶ Shromáždění partikulární církve je už naznačeno lokálními zjevováními se Krista na různých místech.⁶⁷ Živý Ježíš Kristus uprostřed shromážděných učedníků – to je diecéze.

Trojice je tedy základem univerzality každé partikulární církve. Imanentní Trojice je jednota v mnohosti a mnohost v jednotě a totéž odráží i struktura církve. Podstata církve, která s tajemstvím Trojice souvisí, je obsažena v každé partikulární církvi. Trojice není v diecézi přítomná hierarchologicky – tak jako kostra v těle. Redukovat tělo na pouhou kostru znamená smrt, ale žít bez kostry se také nedá. Vlastní život těla se odehrává v měkkých tkáních, cévách... Podobným způsobem se tajemství Trojice prolíná do života diecéze.⁶⁸

2. 2. Perichoreze – zdroj vlastní identity diecézního společenství

Perichoreze – přebývání jednoho v srdci druhého vyžaduje uvolnění místa, určité ustoupení, sebezřeknutí. Bůh Otec se z lásky zříká sebe sama, kdy při plození daruje Synovi všechno, co má – celou svoji božskou přirozenost. Syn Otce napodobuje a z lásky mu dává, vše, co od něj přijal – celou svoji božskou přirozenost. Otec tak víc přebývá v srdci Syna než ve svém vlastním a Syn je víc v srdci Otce než ve svém vlastním. Tato trinitární perichoreze je výrazem dokonalé vzájemné lásky.⁶⁹

Tomuto naprostému sebezřeknutí, vydání se, odevzdání sebe druhému, uvolnění místa v srdci pro druhého, by v mezilidském vztahu odpovídalo položení vlastního života. To také Bůh činí v Kristu: „Ne nadarmo se svátostí totálního sebedarování Boha člověku v dějinách spásy stává totální vydanost Ukřižovaného, dar celé lidské přirozenosti Toho, který se v lůně Trojice cele daruje Otci.“⁷⁰

---

⁶⁵ Srv. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, *List katolickým biskupům o některých aspektech církve pojímané jako communio*. Řím 28. 5. 1992. Čl. 9.

⁶⁶ Srv. *Tamtéž*, Čl. 11.

⁶⁷ Srv. BROŽ, J. *Novozákonní východiska nauky o partikulární církvi*. Přednáška. Hradec Králové 17. 2. 2004.

⁶⁸ Srv. POSPÍŠIL, C. V. *Trojice, partikulární církve, inkulturace*. Přednáška. Hradec Králové 17. 2. 2004.

⁶⁹ Srv. POSPÍŠIL, C. V. *Cesty k trinitární spiritualitě*. *TT* [Internet] [23.3.2004].

http://www.teologicketexty.cz/issue/2000/4/02_pospasil.xml

⁷⁰ POSPÍŠIL, C. V. *Cesty k trinitární spiritualitě*, *TT* [Internet] [23.3.2004].

http://www.teologicketexty.cz/issue/2000/4/02_pospasil.xml

Perichoreze nikdy neznamená ztrátu vlastní identity. Není to „kdo z koho“ ani „bud’ – anebo“. Osoby Trojice přebývají jedna v druhých dvou, aniž by se směšovaly nebo ztrácely.⁷¹ Perichoreze je vždy obohacující, zároveň darující a přijímající.

Proto se ani diecéze nemusí bát ztráty vlastní identity nebo umenšení toho, čím je, bude-li jednat podobně. Ustoupí-li ve svém srdci Bohu, bude-li pro ni on, jeho slovo tím jediným potřebným (srv. Lk 10, 42), bude Bůh cele přebývat v ní a také ona v něm. Vědoma si své zakotvenosti v Bohu, může ve svém srdci poskytovat místo a posilu těm, kteří cestou zemdleli (srv. Mt 9, 36), přijímat hledající i dávat život stále novým generacím⁷² z vody a Ducha Svatého (srv. Jan 3, 3 n.).

Diecéze, která žije podle vzoru Trojice, se nemusí zdráhat vycházet k bratřím a sestrám, „kteří jsou pokřtěni a nazývají se křesťany, avšak nevyznávají celou víru nebo nezachovávají jednotu společenství pod vedením Petrova nástupce“.⁷³ V naději totiž stále vidí jednotu ne „jako cosi statického, daného a zajištěného autoritou, (...) [ale] spíše jako cosi dynamického, neustále uskutečňovaného a prohlubovaného, jako cestu k pravé plnosti tajemství jednoty v mnohosti“.⁷⁴

Diecéze tak nebude úřednickou strukturou ani jakýmsi „křesťanským klubem“, ale místem pozemského přebývání darovaným lidem od Boha (srv. Gn 1, 28). Prostředím, v němž má každý své místo i podmínky pro to, aby se učil nacházet Boha v sobě, v druhých i ve své diecézi. Aby se tak společenství diecéze stálým úsilím o opravdové odevzdávání se stávalo „zrcadlem“, které bude Boha odrážet věrně a čistě – a tak se stane jedinečnou ikonou Trojice.⁷⁵

2. 3. Perichoreze jako diecézní spiritualita a základ křesťanského života

Dosud jsme uvažovali o vnitrobožském životě Trojice, jako o vzoru, paralele a zdroji života a rozvoje pro vztah mezi partikulární a univerzální církví. Podívejme se teď na perichorezi jako základ pro duchovní život každého člověka – a tedy v pravém slova smyslu *diecézní spiritualitu*, bez níž není možné žít pravdivě spiritualitu žádného jiného směru či společenství.

---

⁷¹ Srv. Tamtéž.

⁷² Srv. ČESKÁ LITURGICKÁ KOMISE. *Český misál*. Vatikán: Sekretariát České liturgické komise, 1983. 1006 s. Pondělí velikonoční – vstupní modlitba, strana 272.

⁷³ LG, 15.

⁷⁴ POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společenství. *TT*, 1998, č. 3, ss. 91-94.

⁷⁵ Srv. POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společenství. *TT*, 1998, č. 4, ss. 119-120.

Každý věřící je vírou a křtem začleněn přímo do všeobecné církve a nenáleží k ní zprostředkovaně, díky příslušnosti do určité diecéze.⁷⁶ Přesto je správné a vhodné rozvíjet vědomí přináležitosti k vlastní diecézi, znát její zvláštnosti – přednosti i nedostatky.⁷⁷ Objevování a prohlubování vědomí vlastní a jedinečné identity konkrétního společenství diecéze vede člověka k lepšímu pochopení sebe sama jako součásti tohoto společenství a také umožňuje porozumět místu, které v diecézi zaujímá a vlastní úloze, kterou v ní má.

Základním postojem je uvědomění si a přijetí svého povolání k bytí a ke křesťanství jako daru. Tímto úkonem se už křesťan stává podobný Božímu Synu, který celé své bytí přijímá od Otce, aniž by si je „zasluhoval“. Tento krok je v dnešní době, která tolik hodnotí výkon, pro člověka často tím nejtěžším. Přijmout nezaslouženost, darovanost vlastního bytí, která nesouvisí s mým výkonem, s mojí „užitečností“, morální úrovní ani s mojí zbožností. Přijmout jako dar svoji existenci stvořené bytosti i s jejími omezeními a přijmout také to, že „se mě nikdo neptal“, zda si tuto existenci přeji. Říci ano ke konkrétní podobě svého těla, ke své rodině, zemi a národu, k části dějin, do nichž jsem se narodil, ano i ke konkrétní diecézi. Toto je úkon onoho „ustoupení z lásky k druhému“,⁷⁸ jímž můžeme napodobit Boha. V tomto postoji jsme nejdokonaleji „syny nebeského Otce“ (Mt 5, 45), neboť Ježíšovým pokrmem je konat vůli Otce (srv. Jn 4, 34).

Odpovědí Syna na Otcův dar je vděčnost Oci. Synovo bytí je plné vděčnosti – je eucharistické. Syn opětuje Otcovu lásku a vše mu vrací v úkonu dokonalého sebeodevzdání. Inspirován tímto postojem Syna a vědom si svého obdarování, se také křesťan odevzdává Bohu se vším, co je a co má, odevzdává mu svůj život s jeho konkrétními podmínkami. Člověk, protože je jen tvor, nebude při tomto úkonu lásky vydechovat Ducha Svatého, ale naopak v jistém smyslu bude Ducha Svatého „dýchat“ a On bude tím, kdo při tomto konání člověka povede. Při takovémto postoji se jistě ocitáme uvnitř Trojice.

Bohem nám zjevené perichoretické bytí a povolání k němu je nejlaskavějším darem Boha člověku, Stvořitele tvorů. Je totiž nejen zjevením vnitřního Božího života, za něž máme být, vzhledem k Božímu majestátu, vděční. Je především odhalením souladu vztahů uvnitř Trojice a jednání božských osob s Božími nároky na člověka a Božím plánem pro náš život. Je osvobozujícím překvapením „poznání“ principů vložených do lidského srdce, které vedou

---

⁷⁶ Srv. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, *List katolickým biskupům o některých aspektech církve pojímané jako communio*. Řím 28. 5. 1992. Čl. 10.

⁷⁷ Srv. POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekzeziologií společenství. *TT*, 1998, č. 4, ss. 119-120.

⁷⁸ POSPÍŠIL, C. V. Cesty k trinitární spiritualitě. *TT* [Internet] [23.3.2004].
http://www.teologicketexty.cz/issue/2000/4/02_pospisil.xml

ke svobodě a štěstí. Potom už nemůže být všední život nutným zlem, objektivní nepřízeň okolí tragédií, ani hledání Boží vůle bezútěšným pachtěním. Jde „jen“ o to, aby pro nás tento postoj nebyl pouhou teologickou poučkou, ale stal se nám vlastním bytím. Na této cestě nám bude vždy překážet pýcha a sobectví, ale stále nové úsilí o následování takového Boha, jakého nám Ježíš vyprávěl⁷⁹ (srv. Jn 1, 18), byť trpělivě celoživotní, za to rozhodně stojí.

2. 4. Dogmatická metoda v duchovním životě

Dogmatická metoda *tří cest*, pomocí níž lze zkoumat pravdivost určitých výroků o Bohu, se v určitém smyslu jeví i jako paralela k duchovnímu životu křesťana. I v jeho *tvrzeních o Bohu* a poznávání pravdy o něm můžeme vysledovat tyto tři cesty.

2. 4. 1. *Via affirmationis*

Affirmatio, affirmo = *tvrzení, ujišťování*; ale také: *zesílit, posílit upevnit, utvrdit, ujistit, dokázat jako jistou pravdu*.⁸⁰

Via affirmationis – cesta tvrzení začíná pro křesťana v okamžiku, kdy se určitá pravda o Bohu dotkne jeho srdce. Srdce je totiž místem Zjevení, ve kterém se odehrává aktuální Boží sebedarování.⁸¹ Určité tvrzení o Bohu zůstává bez osobního vztahu indiferentní teorií, neboť jako pravda, vstupuje do lidského života až osobní zkušeností, poznáním srdce. Člověk začíná rozeznávat stopy Boží velikosti, dobroty, moudrosti a lásky nejprve v jeho dílech – v lidech ve stvoření, v příbězích a událostech, kterým rozumí jen ten, komu jsou určeny. Bůh už zde přebývá v srdci člověka a táhne je „provázky milování“ (Oz 11, 4) a člověk poznává Boha jako dobrého, krásného, milujícího, žádoucího – jako přítele. Lidské srdce je stále znovu *ujišťováno* o Boží lásce, odpovídá na ni, touží Boha následovat a je jím na této cestě *posilováno, upevňováno* a *tvrzení o Bohu* vnímá jako *jistou pravdu*.

---

⁷⁹ Srv. POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. 2. vyd. Praha: Krystal OP, 2002. 330 s. ISBN 80-85929-53-8. Strana 176.

⁸⁰ Srv. Pražák, M.; Novotný, F.; Sedláček, J. *Latinsko-český slovník*. sv. 1/2. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1955. 743 s. Strana 49.

⁸¹ Srv. POSPÍŠIL, C. V. *Cesty k trinitární spiritualitě*. *TT* [Internet] [23.3.2004]. http://www.teologicketexty.cz/issue/2000/4/02_pospisil.xml

2. 4. 2. *Via negationis*

*Negatio = popírání, zapírání.*⁸²

Via negationis – cesta popření začíná pozvolným poznáváním, že Bůh není krásný *jako* to, co jsme doposud jako krásné vnímali, že není dobrý *jako* to, co bylo v našem životě nejlepšího. Není přitažlivý, zajímavý a zábavný *jako* naše profese, zájmy a záliby. Nic z toho se nezměnilo a my dál rozumem poznáváme a uznáváme objektivní kvalitu tvorů, věcí a činností. Jen Bůh jakoby z nich „ustoupil“ a uvolnil místo jim samým.⁸³ Poznáváme pak, že to byl on, kdo tomu všemu dával smysl a bez něj srdce – při nádherné hudbě i v podivuhodné krajině – mlčí. Bůh položil mezi nás a vnější svět „celofánovou clonu“, která člověku brání dotknout se ve věcech kořene, jímž je On. Tato clona je spíše jakýsi do kornoutu stočený děrný štítek. V nejneočekávanějších místech jím proniká Boží přítomnost, zatímco jinde je „vývěvou“ zanechávající prázdnotu a jinde „nožem pronikajícím až k rozdělení duše a ducha“ (Žid 4, 12). Cesta, na níž Bůh *popírá*, stvořená *jako* je pro duši cestou vzdávání se, *cestou zapírání*. Bůh dává smysl věcem stále obyčejnějším, menším, vše koncentruje do prostoru své nezpochybnitelné přítomnosti v Eucharistii pod obyčejnými způsoby. Jen tuto svou přítomnost nikdy nepopře (i když to neznamena, že nás někdy nepodrobí zkušenosti náhlého „poznání“, že to, čemu se klaníme, je jen oplátka a život visí ve tmavém prázdnu...).

Dlouhá, hluboká a ve své pravdivosti fascinující je tato cesta popírání, zapírání, a stále nového poznávání jinakosti Boží.

2. 4. 3. *Via eminentiae*

*Eminentia = vyvýšenost; in eminentia = ve světle; emineo = trčet, strmět, vypínat se, vynikat, předčit, převyšovat.*⁸⁴

Via eminentiae – cesta nejvyšší míry. Tato cesta má sice počátek v pozemském životě člověka, ale nikdy nekončí – přechází do věčnosti a v ní pokračuje. Můžeme říci, že je to proces, v němž Bůh člověku odhaluje, že jeho cesty nejsou našimi cestami, ani jeho smýšlení

---

⁸² Srv. Pražák, M.; Novotný, F.; Sedláček, J. *Latinsko-český slovník*. sv. 2/2. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1955. 743 s. Strana 125.

⁸³ Srv. POSPÍŠIL, C. V. Cesty k trinitární spiritualitě. *TT* [Internet] [23.3.2004]. http://www.teologicketexty.cz/issue/2000/4/02_pospasil.xml

⁸⁴ Srv. Pražák, M.; Novotný, F.; Sedláček, J. *Latinsko-český slovník*. sv. 1/2. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1955. 743 s. Strana 469.

není podobné lidskému (srv. Iz 55, 8) a člověk znovu a znovu poznává, že Bůh je nejen úplně jiný, ale že je jiný v nejvyšší míře.

A tak Boží *vyvýšenost* převyšuje obzory našich představ a jeho úradky *strmí a trčí* nad našimi hranicemi. Bůh *předčí* svými úmysly naše záměry, plány i sny a vrhne *světlo* na cesty, po kterých jsme si mysleli, že jít nemůžeme a po kterých jsme ani jít nechtěli (srv. Iz 42, 16).

Tyto tři cesty nepředstavují určitá ohraničená časová údobí, jak by se z výše popsaného zjednodušeného pohledu mohlo zdát. Můžeme jen konstatovat, že v určitých údobích duchovního života některá z těchto cest sice převažuje, ale zároveň je mezi nimi vždy určité prolínání – jakýsi způsob perichoreze. Bůh nám většinou jediným zásahem do našeho života ukazuje pravdu o nás samých a zároveň dosvědčuje svoji jinakost, svrchovanost, láskyhodnost a především lásku. A jeho čin má vždy nezaměnitelnou pečeť jednoty a celistvosti.

2. 5. Perichoreze jako charakteristika povolání zasvěcené panny

Z lidského hlediska je existence zasvěcené panny takřikajíc „mezi nebem a zemí“. Ze společenského hlediska je její postavení těžko zařaditelné a s podobným nepochopením se tento životní stav setkává i u církevní veřejnosti. Především je zasvěcená panna žena, která zůstává ve své rodině nebo žije osaměle, nepatří k žádné zvláštní komunitě ani hnutí. Ač byla zasvěcena diecézním biskupem a ten je jejím jediným a přímým představeným, není to představený, kterého by měla na dosah. V očích mnoha kněží i laiků je to tedy, spíše než zasvěcená, „stará“ panna, která „si na něco hraje,“ „dělá si co chce“ a „nikoho neposlouchá“ (někdy a něco z toho bude vždycky pravda – pozn. aut.).

Podíváme-li se na to, jak o povinnostech zasvěcených panen hovoří nově promulgovaný Obřad zasvěcení panen, skutečně nenajdeme nic, co by se podobalo řádovým regulím. Celá kapitola, nazvaná Nejdůležitější povinnosti panny, má pouhých pět vět, přičemž pro přímé specifikování těchto povinností stačily dikasteriu věty dvě: „Bohu zasvěcené panny se mají věnovat, každá podle svých podmínek a darů milosti, pokání, skutkům milosrdenství, apoštolátu a modlitbě. Pro plnění tohoto úkolu modlitby jako služby se zasvěceným pannám vřele doporučuje denní slavení liturgie hodin, zvláště ranních chval a večerních chval...“⁸⁵ Těší se tedy zasvěcené panny značné svobodě v Kristu (srv. 1 Pt 2, 16).

---

⁸⁵ „Virgines christianae enim, paenitentiae et misericordiae operibus, apostolicae actuositati sanctaeque orationi, pro suo quaeque statu suisque charismatibus, debent vacare. Ad orationis munus explendum, virginibus sacratis

Takto široké vymezení požadavků na život zasvěcené panny ve skutečnosti zahrnuje celou její osobnost, veškeré její zdroje i čas. Klíčem k utřídění prostředků a k nalezení konkrétního vyjádření služby v souladu s vlastními podmínkami a dary milosti⁸⁶ je právě pohled na Trojici. Cílem tohoto pohledu je na prvním místě druhá božská Osoba, Bůh – Syn, Ježíš Kristus, protože zasvěcená panna je ta, která při svém zasvěcení odpověděla „ano“ na otázku biskupa: „Chceš následovat Krista, jak k tomu vybízí evangelium, aby tvůj život byl svědectvím účinné lásky a zřetelným znamením budoucího života v Božím království?“⁸⁷ Ježíšův život, jeho vztah k Otci a Duchu Svatému, který je nad ním (srv. Lk 4, 18.21) i v něm, tedy budou pro zasvěcenou pannu vzorem bytí.

Spíše než napodobovat *styl* Ježíšova života v určitých konkrétních rysech, tzn. jeho modlitbu, činnost, poslušnost, chudobu, milosrdenství..., je zasvěcená panna povolána následovat způsob Ježíšova *bytí*. V jejím životě nejde o specifickou formu služby, modlitby nebo askeze, ale o celkové zaměření života. „Zasvěcením se vztah mezi Kristem a pannou stává ustavující skutečností jejího života. Panna je od té chvíle *definována* výlučně tímto vztahem k Pánu. Ten vztah je jejím *místem*, zdrojem, z něhož žije. (...) Duch Svatý je ve svém nejnvnitřnějším bytí vztahem mezi Otcem a Synem. Tímtež Duchem, který je *vztahem*, je panna vtažena do této výměny lásky mezi Otcem a Synem. Základním zákonem jejího života pak je, aby i ona *byla živoucím vztahem*, jaký se v Duchu uskutečňuje mezi Otcem a Synem. To je její apoštolát, její poslání spočívající v tomto *bytí* a z něho působící navenek.“⁸⁸

Jádrem apoštolátu bytí je intenzivní naslouchání Otci a pozornost jeho vůli, protože Ježíš nehlásá nic vlastního, ale jen to, co vidí a slyší od Otce (srv. Jn 8, 38). Jako byl poslán Ježíš Otcem, jsou posláni i ti, kdo jsou jeho (srv. Jn 20, 21) – přičemž mírou tohoto poslání je ono *jako*. Jako Ježíš nekoná nic mimo oblast vztahu s Otcem, ale uskutečňuje pouze to, k čemu jej Otec poslal, tak má i v zasvěcené panně sílit spiritualita poslání ve vztahu s Kristem. Má stále lépe poznávat, že její život je definován a má „oprávnění“ pouze ve vztahu ke Kristu.⁸⁹

---

vehementer suadet ut Officium divinum, Laudes e Vesperas praesertim, cotidie recitent;...“ SACRA CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO. *Pontificale Romanum: Ordo consecrationis virginum*. Libreria editrice Vaticana, 1978. 65 s. II. 2. (Citováno podle českého pracovního překladu.)

⁸⁶ Srv. *Tamtéž*.

⁸⁷ *Tamtéž*, 17 (citováno podle českého pracovního překladu).

⁸⁸ NIGGEMEYER, M. *Apostolat durch Sein: Ein Spezifikum des Lebens einer virgo consecrata. Versuch einer Interpretation*. Přednáška – 13. 1. 1985.

⁸⁹ Srv. NIGGEMEYER, M. *Apostolat durch Sein: Ein Spezifikum des Lebens einer virgo consecrata. Versuch einer Interpretation*. Přednáška – 13. 1. 1985.

Praktický důsledek takto chápaného následování Krista⁹⁰ bude pro zasvěcenou pannu v tom, že po Ježíšově vzoru se nebude snažit o *svou vlastní* životní seberealizaci, nebude naplňovat *svůj* životní plán, ani se nebude za každou cenu snažit o uplatnění a rozvíjení darů, které v sobě snad nachází. Ale zcela ponechá rozhodnutí o způsobu svého života a služby na Bohu. Často se jí tak stane, že bude odvedena od práce, ve které nacházela uspokojení a z místa, na němž byla (podle svého názoru) prospěšná a bude poslána být outsiderem a neužitečnou služebnicí (srv. Lk 17, 10).

Závěr

Člověk je stvořen podle Božího obrazu a k jeho podobě (srv. Gn 1, 26). Tato podoba nejméně ovlivňuje lidský život právě v uzpůsobenosti a zákonitostech vnitřního života, v podobnosti srdce. Ono je Bohem chtěno a učiněno jako místo, které může být plné štěstí, světla a pokoje, jestliže se nebude „žárlivě střežit“, ale naopak uvolní v sobě místo pro druhé a přijme je, bez touhy vlastnit, takové, jací jsou. Takové srdce jedná nejen podle Boží vůle, ale také podle své nejvlastnější lidské přirozenosti.

Podobnými zákonitostmi je určován i vnitřní život církve. Také ona je „ikonou“ Trojjediného⁹¹ a základ její věrnosti i záruka plodnosti jsou v perichoretickém zřikání se, uvolňování místa a přebývání v druhém.⁹²

Tomuto přístupu je třeba se naučit, je nutné jej „objevit“ pro sebe a poznat jeho blahodárnost. To lze jen z autenticky pochopeného pohledu na Trojici. Chtít takovou znalost a zkušenost po naší současné společnosti je nereálné. Naopak, ona má právo ji vyžadovat od církve, od nás, křesťanů. V pastoraci se tajemství Trojice buďto nešikovně karikuje nebo odbývá jako „nepochopitelné“, „příliš těžké“ a tedy – jinými slovy – pro praktický život křesťana vzdálené a nepotřebné.

Budme vděční za prozíravost těch, kdo vyučují, že se nebojí námahy, aby ukázali „jedinečnost Trojjediného“ a otevřeli nejen trinitologii myslím posluchačů, ale také léčili „trinitoterapií“⁹³ jejich duše a v pravém slova smyslu jim tak vraceli Boha.

---

⁹⁰ Srv. SACRA CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO. *Pontificale Romanum: Ordo consecrationis virginum*. Libreria editrice Vaticana, 1978. 65 s. Čl. 17.

⁹¹ Srv. POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společenství. *TT*, 1998, č. 4, ss. 119-120.

⁹² Srv. POSPÍŠIL, C. V. Cesty k trinitární spiritualitě. *TT* [Internet] [23.3.2004].

http://www.teologicketexty.cz/issue/2000/4/02_pospisil.xml

⁹³ POSPÍŠIL, C. V. *Trojice, partikulární církve, inkulturace*. Přednáška. Hradec Králové 17. 2. 2004.

LITERATURA A PRAMENY

- II. Vatikánský sněm. Dekret o pastýřské službě biskupů v církvi: *Christus Dominus*. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995, ss. 267-297. ISBN 80-7113-089-3.
- II. Vatikánský sněm. Věřoučná konstituce o církvi: *Lumen gentium*. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995, ss. 29-100. ISBN 80-7113-089-3.
- II. Vatikánský sněm. Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě: *Gaudium et spes* (dále jen *GS*). Čl. 19. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995, ss. 173-265. ISBN 80-7113-089-3.
- BROŽ, J. *Novozákonní východiska nauky o partikulární církvi*. Přednáška. Hradec Králové, 17. 2. 2004.
- Codex iuris canonici. Kodex kanonického práva*. Praha: Zvon, 1994. 812 s. ISBN 80-7113-082-6.
- ČESKÁ LITURGICKÁ KOMISE. *Český misál*. Vatikán: Sekretariát České liturgické komise, 1983. 1006 s.
- Empfehlungen der Deutschen Bischofskonferenz in Fulda 23. – 26. 9. 1985.
- HOLLANDOVÁ, S. *Zasvěcené panny v dnešní církvi*. In *Ordo virginum – textobraní III*. 2. vyd. Brno 2000, ss. 1-15.
- HUOT, D. M. *Die Jungfrauenweihe*. Abtei St. Erentraud-Kellenried. 21 s.
- JAN PAVEL II. *Vita consecrata: O zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě*. Posynodální apoštolská adhortace z 25. 3. 1996. 1. vyd. Praha: Zvon, 1996. 139 s. ISBN 80-7113-187-3.
- Katechismus katolické církve*. Praha: Zvon, 1995. 649 s. ISBN 80-7113-132-6.
- KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, *List katolickým biskupům o některých aspektech církve pojímané jako communio*. Řím 28. 5. 1992.
- Lineamenta pro ordo virginum Ambrosiánské církve. In *Ordo virginum – textobraní VI*. Brno 2002, ss. 1-25.
- NIGGEMEYER, M. *Apostolat durch Sein: Ein Spezifikum des Lebens einer virgo consecrata. Versuch einer Interpretation*. Přednáška – 13. 1. 1985.

- POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. 2. vyd. Praha: Krystal OP, 2002. 330 s. ISBN 80-85929-53-8.
- POSPÍŠIL, C. V. Cesty k trinitární spiritualitě, *Teologické texty* [Internet] [23.3.2004]. http://www.teologicketexty.cz/issue/2000/4/02_pospisil.xml.
- POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společenství. *Teologické texty. Časopis pro teologii a službu v církvi*. 1990-. Praha: Zvon. ISSN 0862-6944. 1998, č. 2, ss. 43-46.
- POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společenství. *Teologické texty. Časopis pro teologii a službu v církvi*. 1990-. Praha: Zvon. ISSN 0862-6944. 1998, č. 3, ss. 91-94.
- POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společenství. *Teologické texty. Časopis pro teologii a službu v církvi*. 1990-. Praha: Zvon. ISSN 0862-6944. 1998, č. 4, ss. 119-120.
- POSPÍŠIL, C. V. *Tajemství trojjediného Boha*. Vlastní skripta, 86 s.
- POSPÍŠIL, C. V. Trojice a Eucharistie. In *Eucharistie: Mysterium fidei*. Svitavy: Trinitas, 2002, ss. 41-62. ISBN 80-86036-67-7.
- POSPÍŠIL, C. V. *Trojice, partikulární církve, inkulturace*. Přednáška, Hradec Králové, 17. 2. 2004.
- Pražák, M.; Novotný, F.; Sedláček, J. *Latinsko-český slovník*. 2 sv. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1955. 743 s. a 685 s. Publikace č. 48-91-90.
- RAFFIN, P. Berufung und Auftrag der virgines consecratae im Lichte des Ordo Consecrationis Virginum. In *Internationale Wallfahrt der „virgines consecratae“ nach Rom – 25. Jahrestag der Wiedereinführung des Ritus*, Roma 1995, ss. 28-34.
- SACRA CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO. *Pontificale Romanum: Ordo consecrationis virginum*. Libreria editrice Vaticana, 1978. 65 s.
- SCHLOSSER, M. *Bonaventura begegnen*. Augsburg: Sankt Ulrich Verlag GmbH, 2000. 174 s. ISBN 3-929246-63-5.
- SCHLOSSER, M. *Alt – aber nicht veraltet: Die Jungfrauenweihe als Weg der Christusbefolgung*. Köln: Ordenskorrespondenz, 1992. 80 s.